

اردو ، ماجرای من است.

انواع اردوهای تربیتی ماجرا محور

سرشناسه: تقدیری، حامد، ۱۳۶۶- /عنوان و نام پدیدآور: انواع اردوهای تربیتی ماجرا محور/ نویسنده حامد تقدیری؛ مجری طرح مرکز اردویی موسسه راهیان کوثر./ مشخصات نشر: قم: فانوس دریایی، ۱۳۹۷. / مشخصات ظاهری: ۵۸ص.: مصور (رنگی) ؛ ۹/۵ × ۱۹/۵ س.م./ فروست: اردو ماجرای من است./ شابک: ۹۹۶۵۱-۹۹۶۵۱-۶۲۲-۹۷۸ / وضعیت فهرست نویسی: فیپا // موضوع: اردو و اردوداری -- ایران / موضوع: Iran -- Camping / موضوع: اردوهای مدارس -- ایران -- برنامه ریزی / موضوع: Iran -- Planning -- School camps / شناسه افزوده: موسسه آموزشی، فرهنگی راهیان کوثر. مرکز اردویی / رده بندی کنگره: GV۱۹۱ / ت۷ الف / ۴۸ / ۱۳۹۷ رده بندی دیویی: ۷۹۶ / ۵۴۲۰۹۵۵ شماره کتابشناسی ملی: ۵۴۸۴۶۹۷

نویسنده: حامد تقدیری

مجری طرح: مرکز اردویی موسسه راهیان کوثر

ناشر: فانوس دریایی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۶۵۱-۲-۲

چاپخانه:

نوبت/تاریخ چاپ: اول/۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

تلفن دفتر نشر: ۰۹۳۵۳۱۶۱۶۲۶

تلفن پخش:

فهرست

پیش گفتار ۶

مقدمه ۸

بخش اول : تبیین اردو و تربیت ۱۲

مبانی نظری تربیت ۱۲

تعریف اردو ۱۵

ویژگی ها و کارکردهای اردو ۱۵

اهداف... ۱۸

اهداف کلان ۱۸

اهداف عملیاتی ۱۸

اهداف اردویی ۲۱

انواع اردوهای تربیتی ۲۱

تقسیم بندی اردو بر اساس زمان و مکان ۲۱

تقسیم بندی اردو بر اساس اهداف ۲۲

تقسیم بندی اردوی بر اساس اجرای اردو ۲۵

- ۲۵ اردوهای ماجرا محور
- ۲۶ اردوهای غیر ماجرا محور
- ۲۷ برنامه های اردویی
- ۲۸ بخش دوم: انواع اردوهای ماجرا محور
- ۲۹ اردوهای شناسایی ، گزینش و جذب
- ۳۰ اردوهای علمی
- ۳۱ اردوهای تربیت شهروندی یا سبک زندگی اجتماعی
- ۳۳ اردوهای غفلت زدایی از زندگی روزمره و تذکر نسبت به داشته ها
- ۳۵ اردوهای هویت دینی و ملی
- ۳۷ اردوهای ورزشی
- ۳۸ اردوهای تفریحی
- ۳۹ اردوهای استقامتی
- ۴۱ اردوهای شهامتی
- ۴۲ اردوهای آشنایی با شخصیت ها
- ۴۳ اردوهای خدماتی ، جهادی
- ۴۶ اردوهای زیارتی
- ۴۷ اردوهای سبک زندگی فردی
- ۴۹ اردوهای طبیعت
- ۵۳ اردوهای تشکیلاتی
- ۵۴ اردوهای ارتباطات بین الملل

پیشگفتار

تربیت یکی از مهم‌ترین وظایف انسان است. این تربیت گاهی نسبت به فرزند است و گاهی نسبت به دیگر افراد جامعه. گاهی نقش ما پدر و مادری است، گاهی برادری و خواهری و گاهی به‌عنوان دوست یا مربی وارد این عرصه می‌شویم. مباحث بسیاری در تربیت اثرگذار است و ما برای اثرگذاری بیشتر می‌بایست از قالب‌های جذاب، اثرگذار و ماندگار بهره ببریم. **اردو** یکی از این قالب‌های ماندگار و اثرگذار است. ما نیز در فعالیت‌های تربیتی خود جهت رشد و اعتلای آینده‌سازان جامعه، توجه ویژه‌ای به این قالب کردیم و پس از مطالعه بسیار بر روی انواع اردوهای تربیتی در داخل و خارج از کشور و تجربه نمودن بسیاری از آن‌ها، به این نتیجه رسیدیم که تاکنون از این قالب ماندگار و مؤثر، به‌خوبی استفاده نکرده‌ایم و به‌عنوان برنامه‌ای در کنار صدها برنامه تربیتی به آن

نگاه می‌کنیم و نه یک برنامه مهم و تأثیرگذار تربیتی. درحالی‌که اردو به‌تنهایی می‌تواند راهبردی جدی و مؤثر جهت فعالیت‌های گسترده تربیتی باشد. این مهم گروهی از مربیان و طلاب توانمند را به قالبی نو از اردو رساند که نام آن را **اردوهای ماجرا محور** گذاشتند. این نوشتار تلاش می‌کند تعریفی نسبت به اردو و آثار آن در تربیت ارائه نماید و در ادامه بعضی از انواع اردوهای **ماجرا محور** را به صورت اجمال تبیین نماید. این تبیین موجب می‌شود نگاهی جدید نسبت به اردو در ذهن مربیان و فعالان عرصه تربیت شکل گیرد و از این برنامه بیش از قبل در مسیر تربیت نسل آینده انقلاب اسلامی بهره گیرند. برای رشد این طرح دوستان بسیاری در **موسسه فرهنگی تبلیغی آسمان انتظار** ما را یاری کردند که صمیمانه سپاسگزار تلاش‌ها و همتشان هستیم. از جناب حجت‌الاسلام **حامد تقدیری** که علاوه بر مسئولیت این مجموعه در طراحی، تولید و اجرای این آثار بسیار تلاش نمودند نیز کمال تشکر و سپاسگزاری را داریم.

این نوشتار تنها شروع این طرح و قالب است تا این نگاه و ایده را به شما معرفی نماید و امید دارد که با نظرات، طرح‌ها و ماجراهای شما سروران رشد کند و کامل شود. بی‌صبرانه منتظر نظرات، تجربیات، نقدها و نوشته‌های شما هستیم.

مرکز اردویی موسسه راهیان کوثر
محمدصادق استوار محمودآبادی

و جوانان از یکسو و مشکلات موجود در جوامع امروزی و هجمه های فرهنگی و وجود قالبها و ابزارهای ضد فرهنگی گوناگون از سویی دیگر، امروزه نوجوانان و جوانان ما را بیشتر به مخاطره می اندازند.

زمان، منابع و امکانات در اختیار ما محدود است در چنین شرایطی هنر ما این است که بتوانیم همه ی درس های تربیتی، اعتقادی و دینی اعم از فردی یا اجتماعی را در کمترین زمان با صرف حداقل هزینه و بیشترین اثرگذاری تدوین و عملیاتی نماییم.

یکی از مهم ترین و تأثیرگذارترین برنامه های تربیتی، اردو است. از آنجا که اردو در محیط آزاد طبیعت برگزار می شود باعث می گردد مخاطب بدون هیچ گونه رسمیتی حضور پیدا کند؛ و در این حضور پیام های اخلاقی و رفتاری متعدد و متنوعی که در یک برنامه اردویی نهفته است به صورت کاملاً غیرمستقیم و در قالب ارتباطی دوستانه به مخاطب انتقال پیدا می کند و مخاطب خودش از آن صحنه ها به واسطه ای اینکه خوش آیند است الگو می گیرد.

اردو جایگاه و اعتبار ویژه ای در ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تربیت کودکان و نوجوانان و جوانان و پرورش و فعال نمودن تفکرها، خلاقیت ها و برداشت های ایشان دارد.

اردو محفل انس و صفا و ارتباط باطن و ظاهر است، پیوند دهنده علقه های گوناگون است.

در اردو فرد فرا می گیرد چگونه در جمع زندگی کند، گذشته را با حالش مطابقت و ارزیابی نماید. فارغ از هیاهوی معمول پیرامون خویش تاملی دوباره در افکار و روشهای خویش داشته باشد.

پر خاطره ترین و شیرین ترین لحظات عمر آدمی بویژه در سنین کودکی و نوجوانی در اردو رقم می خورد. ماجراهای اردویی، برنامه ها و بازی های اردویی، جُنکهای شبانه، برنامه های عبادی مشترک، صبحگاه ها، گشت و گذار های پر جاذبه، مسابقات دوستانه و وداع آخرین هریک درسهایی ماندگار از جمع صمیمی و آشنای اردو و اردو گاه است.

بار سنگین ایجاد این زمینه و تحول که یکی از نقاط عطف برنامه های تربیتی است را فقط با توانی کافی و اراده ای عمیق و ایمانی راسخ و روشی بدیع و جذاب بر دوش مربی مجرب خواهد بود.

حال در این نوشتار و کتابهای بعد در نظر داریم ابتدا به ابعاد مختلف تربیتی این قالب مهم و اثرگذار پردازیم و سپس بخشی از ماجراهای اردویی که در مسیر تربیت می توان از آن بهره برد، ارائه نمائیم. این نوشتار و ماجراهای اردویی می تواند نگاه مریبان دغدغه مند نسبت به اردو را تغییر داده و نگاهی نو به آن ببخشد تا بتوانند با استفاده از تجربیات و خلاقیت خود درسهای اردویی بیشتری را تدوین و اجرا نمایند.

بخش اول

تبیین اردو و تربیت

مبانی نظری تربیت

تربیت، شکوفا کردن استعدادها و برآوردن نیازهاست. تربیت، از آدم، انسان ساختن است. برای انتخاب روش تربیتی باید به سه نکته توجه نمود: موضوع تربیت، هدف تربیت و محیط تربیت.

موضوع تربیت، انسان است که دارای استعدادهای اندیشیدن، سنجیدن، خیال، اراده، غریزه و عاطفه است. تعیین هدف سلیقه‌ای نیست بلکه هدف هر موجودی بر اساس امکانات و توانایی‌هایی که دارد تعریف می‌شود. هدف نهایی انسان، شکوفایی کامل استعدادهای، نفی همه اسارت‌ها و حاکمیت بر تمام عوامل مؤثر در وجود خویش است.

با توجه به رشد تدریجی استعدادها و توانایی‌ها، دو مرحله قبل از بلوغ ذهنی و بعد از بلوغ ذهنی که تکامل استعداد سنجش و تعقل باشد را می‌توان دید. هدف تربیتی در مرحله اول که قبل از بلوغ ذهنی است، شکوفایی تمام استعدادها و فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای هدف‌گذاری است و در مرحله دوم بعد از بلوغ ذهنی حاکم شدن بر استعدادها و حرکت در مسیر اهداف تربیتی برای رسیدن به هدف‌گذاری است.

از آنجا که کودک و نوجوان با محیط در تعامل است و از آن تأثیر می‌پذیرد در محیط‌های مختلف نمی‌توان از روش تربیتی یکسان بهره برد چرا که در هر محیطی آسیب‌ها، موانع، فرصت‌ها و امکانات متفاوتی وجود دارد.

محیط تربیت به وجود اندیشه‌ی مخالف و متضاد و عدم آن بستگی دارد. در محیط بسته، اندیشه‌ی مخالفی نیست تا شک برانگیزد، پس آرام و بدون تردید پذیرش صورت می‌گیرد و اعتقادهای تا دم مرگ محکم می‌ماند. تنها کافی است روحیه‌ی نقادی سن بلوغ را رهبری و کنترل کرد و با آموزش‌های مناسب، تربیتی آسان را شکل داد.

در محیط‌های باز مثل جوامع کنونی اندیشه‌های متعدد وجود دارد که هر کدام سعی بر غلبه بر دیگری دارد. در چنین محیطی کودک، ناآرام، مردد، بدبین، دیرپاور و سرسخت است. تهدیدهایی همچون شبهه‌های فکری و اندیشه‌ای، هجمه‌های برخوردی و رفتاری، مشکلات و موانع درونی ناشی از محیط او را احاطه می‌کند.

حال باید دید در چنین محیطی آیا روش‌های تربیتی همچون تحمیل محوری، محبت محوری، تلقین محوری یا آموزش محوری کارساز بوده است یا تنها مسکنی برای چند روز خواهد بود.

در چنین شرایطی می‌بایست بچه‌ها واکسینه و آسیب‌ناپذیر شوند و برای مقابله با تهدیدها سه عنصر شخصیت و استقلال، حریت و آزادمندی، تفکر و تحلیل را ایجاد و تقویت نمود.

شخصیت یعنی هویت مستقل داشتن، خودباوری و مقاومت که با شناخت توانمندی‌ها و ارزشمندی‌های خود حاصل می‌شود. گوشه‌ای از پیامدهای آن، عدم تقلید، چرایی در برابر مسائل، مقاومت در برابر هجوم اندیشه‌ها، عدم پذیرش تحمیل، باور توانمندی خود، تحمل مسئولیت و شهامت اقدام است.

حریت به معنای آزادمندی است. همان‌طور که شخصیت، نوجوان را در برابر آسیب‌های بیرونی واکسینه می‌کند، حریت فرد را در برابر عوامل نفوذی درونی مصون می‌سازد و دارای پیامدهایی همچون عدم لجاجت، آزاداندیشی و به‌جای نمی‌شودها به‌چگونه شدن‌ها فکر کردن است.

تفکر را می‌توان به دنبال پاسخ بودن و راهی برای رسیدن به خواسته‌ها معنا کرد. تفکر رکودها را می‌شکند، حرف‌ها را تحلیل و نقد می‌کند و مهاجمی همه‌جانبه است.

تعریف اردو

برای اردو تعریف های بسیاری ذکر شده است که شباهت های فراوانی با یکدیگر دارند. در تعریفی گفته شده است: **اردو مسافرتی جمعی است که با اهداف معین همچون آموزشی ، تربیتی ، فرهنگی و تفریحی برگزار می شود و در جایی دیگر: اردو یعنی سازگاری فعالانه در زندگی جمعی در مکانی که جمعی از افراد برای مدتی محدود مطابق شرایط زمانی و مکانی در آن به سر می برند.**

فرهنگ عمید اردو را چنین معنا کرده است: « اردو محل تجمع افراد برای تمرین و تفریح است ، همچنین به محلی که ورزشکاران یا پیشاهنگان گرد هم آیند نیز اطلاق میشود . »

در اصطلاح فعالان عرصه تربیت ، اردو فعالیتی سازمان یافته ، نظام مند و هدفمند است که به صورت گروهی با برنامه های معین ، تحت نظارت و هدف برگزار کنندگان آن در محیطی خارج از محدوده ی فعالیت های روزمره به صورت یک روزه یا چند روزه در مکانی خاص یا طبیعت یا اردوگاه در مسیر تربیت افراد برگزار می شود .

ویژگی ها و کارکردهای اردو

کسانی که در کار فرهنگی و تشکیلاتی با تجربه هستند از اردو و اردو رفتن به عنوان یکی از عوامل مهم در تربیت و توسعه شخصیتی افراد و انتقال پیام های دینی یاد می کنند. باوجود روشن بودن امتیازات برنامه های اردویی به اختصار برخی از ویژگی ها و کارکردهای اردو را ذکر می کنیم:

اردو نسبت به سایر فعالیت‌های تربیتی نیازمند زمانی بیشتر به صورت مستمر است. گرچه این نکته محدودیت‌هایی را در اجرا به وجود می‌آورد اما فرصت‌های خوب تربیتی را در اختیار برنامه‌ریزان و مربیان قرار می‌دهد.

۱. رفتن به مکانی غیر از محیط یکنواخت همیشگی برای مخاطبین شرایطی را از نظر تربیتی فراهم می‌کند که در محیط‌های معمول امکان دسترسی به آن میسر نیست.

۲. اردو به لحاظ ماهیت گروهی آن یک ارتباط متقابل، صمیمی و تنگاتنگ بین اعضا به وجود می‌آورد.

۳. انتقال پیام به صورت غیرمستقیم و الگوپذیری مخاطبین به واسطه‌ی خوش‌آیند بودن برنامه‌ها برای ایشان و فضای غیرکلاسی، اردو را به یک برنامه‌تأثیرگذار کم‌نظیر بدل کرده است.

۴. متنوع بودن برنامه‌ها در فضایی دور از خستگی و دل‌زدگی، زمینه‌شناسایی و بروز تمام استعدادها و تمایلات را فراهم می‌کند.

۵. کار جمعی، دست در دست هم نهادن و به همدیگر اعتماد و اتکا داشتن و دیگر دوستی و وفاداری به هم‌نوع، گسست مقطعی از پایگاه عاطفی خانواده، آزمودن دوست، کسب تجربه، همه حکمت‌هایی هستند که در عرصه و پهنه‌ی اردو تحقق پیدا می‌کند.

۶. امکان طرح واقعی بسیاری از مسائل اجتماعی و اخلاقی، بهره‌مندی از مجسم‌سازی و تصویرسازی وقایع مهم و سازنده در محیط کلاس و کتابخانه نیست، ولی در فضای اردو به راحتی این مهم شدنی است.

۷. امکان استفاده از مدل تربیتی الگو محور یا مربی محور در فرآیند تربیتی اردوگاه افزایش می‌یابد، زیرا برنامه‌ها صرفاً گروهی است و نه فردی و هر گروه باید یک مربی تربیتی داشته باشد.

۸. در اردو می‌توان روحیات و ویژگی‌های افراد را شناسایی کرد و با فهم دقیق از توانمندی‌ها، قوت‌ها و ضعف‌های متریان برای رشد و تربیت ایشان برنامه ریزی کرد.

۹. رشد تفکر و رفتار اجتماعی، تعاون و مسئولیت‌پذیری، صبر و خویش‌داری، تقویت هویت ملی، کسب اعتماد به نفس بیشتر و در آخر شادی و نشاط و تخلیه‌ی هیجانات نیز از دیگر کارکردهای اردو به شمار می‌رود.

اهداف:

اهداف کلان:

- ایجاد و تقویت هویت ایرانی، اسلامی
- ایجاد و تقویت شخصیت، حریت، تفکر
- تقویت شناخت، باور و رفتارهای خوب مخاطبین
- تبیین و اشاعه‌ی شاخصه‌های اصلی روحیه و رفتار جهادی
- گسترش خلاقیت‌های علمی، مهارت‌افزایی و کشف استعدادهای نهفته

اهداف عملیاتی

اهداف بینشی (شناختی):

- شناخت توانمندی‌های خود (معرفی الگوی موفق، درک استعدادها، روحیات و محرک‌ها)
- (خداشناسی) درک صفات و شناخت عظمت خویش در پرتو شناخت خدا
- شناخت حقوق و آداب معاشرت پیرامون دوستان، مربیان و والدین
- آموزش مبانی ایثار و جهاد و شهادت
- آشنایی با مفهوم گروه و شناخت ضرورت‌های زندگی اجتماعی
- (دشمن‌شناسی) (نفس، شیطان، آمریکا و صهیونیسم)
- آگاهی اجمالی از تخصص‌ها و عرصه‌های مختلف علمی و عملیاتی
- آشنایی مخاطبان با مفاهیم استراتژیک دینی متناسب با نظام اسلامی

اهداف گزایشی (عواطف و احساسات):

- درک رابطه‌ای دوستانه با گروه، مربی و بزرگ‌ترها
- درک هویت اسلامی و ملی و ایجاد محبت و علاقه نسبت به آن
- درک هویت جمعی، انسجام گروهی و ضرورت حفظ آن
- احساس مسئولیت و توجه نسبت به خود، گروه، جامعه و هستی
- علاقه به خوبی‌ها و تنفر از بدی‌ها
- توجه به نعمت‌ها الهی و داشته‌های خودش

اهداف رفتاری:

- استفاده بهینه از فرصت‌ها (برنامه‌ریزی، نظم و انضباط، رعایت قوانین و مقررات)
- اطاعت‌پذیری (تبعیت از فرمانده)
- ایجاد و افزایش روحیه ی پشتکار، تحمل و شهادت اقدام
- دقت و توجه به مسائل پیرامونی
- افزایش خلاقیت و ابتکار
- افزایش مهارت سنجش و تعقل
- مهارت کنترل و ابراز صحیح تمایلات و حالات روانی و عاطفی
- آشنایی و افزایش مهارت‌های موردنیاز در عرصه رزم و دفاع و مدیریت بحران
- تقویت روحیه فعالیت جمعی و تعاون و مهارت‌های زندگی اجتماعی
- توانمندی در زمینه ی یک فعالیت تولیدی
- تخلیه‌ی فشارها و هیجان‌های روحی و درونی

اهداف برنامه های اردویی:

- ایجاد فضایی صمیمی، تفریحی و رقابتی همراه با رعایت آداب اسلامی
- جهت‌دهی مثبت به اوقات فراغت کودکان و نوجوانان بر پایه‌ی ارزش‌های اخلاقی و دینی
- گسترش ورزش همگانی
- جریان‌سازی و ایجاد حرکتی جدید در فعالیت‌های تربیتی اردویی
- ایجاد شبکه اجتماعی نخبگان فرهنگی - ورزشی
- شناسایی استعداد‌های مدیریت جهادی
- تبیین مفاهیم اجتماعی و دینی با بهره‌مندی از ماجراهای اردویی
- جریان‌سازی و گفتمان‌سازی اهداف اسلامی و انقلابی با بهره‌مندی ماجراهای اردویی
- بروز نظریات و کشف استعدادها و ایده‌ها

انواع اردوهای تربیتی

یکی از برنامه‌هایی که در زمان کوتاه، بیشترین اثر گذاری تربیتی را بر دانش آموزان می‌گذارد اردو است. قالب‌های مختلف اردویی با توجه به نیازهای مخاطبین اثرات و نقش‌های خود را ایفا می‌کند.

اثرگذاری اردو و قالب جذاب آن موجب شده است این برنامه متمایز از دیگر برنامه‌ها پیگیری شود تا جایی که گاهی مجموعه‌های تربیتی شکل گرفته‌اند که تنها اردو برگزار می‌کنند و هیچ برنامه‌ی دیگری ندارند.

در حال حاضر متأسفانه بسیاری از مجموعه‌ها از سیر اردویی برخوردار نیستند و هر سال با توجه به سلیقه و توان، تعدادی اردو برگزار می‌کنند و محتوای خاصی جز تفریح و سرگرمی را هم در آن دنبال نمی‌کنند. البته مجموعه‌هایی هستند که اردوهای هدفمند برگزار می‌کنند اما ایشان هم سیر منطقی بر اساس اهداف دنبال نمی‌کنند. مجموعه‌ها با توجه به نگاه‌شان به اردو انواعی را برای آن بیان نموده‌اند که در ادامه به بخشی از آنها می‌پردازیم.

● تقسیم بندی اردو بر اساس زمان و مکان

در این نگاه که نگاه قالب مجموعه‌های تربیتی و آموزشی به اردو است، اردو به دو بخش زمانی و مکانی تقسیم می‌شود:

۱. **زمانی:** گاهی اردو‌ها را از حیث تعداد روزهای برگزاری آن تقسیم می‌کردند. اردوهای یک روزه و چند روزه

۲. مکانی: گاهی اردوها را از حیث مکانی که در آن برگزار می شود تقسیم می کردند. اردوهایی که در شهرهای مقدس و با هدف زیارت برگزار میشود را زیارتی، اردوهایی که جهت دیدن اماکن مختلف برگزار می شود را سیاحتی و اردوهایی که جهت تخلیه هیجان و ایجاد شور و نشاط برگزار می شود را تفریحی می گویند.

آنچه در نقد این تقسیم بندی به نظر می آید این است که نمی توان اردوها را به صرف زمان تقسیم بندی کرد. چرا که همه ی اردوها و همه ی برنامه ها در زمانی محقق میشود و خارج از آن نیست. زمان نمی تواند ملاک خوبی برای اردو و تقسیم بندی آن ایجاد نماید.

تقسیم بندی از جهت مکان نیز کامل نیست. اردوهایی اتفاق می افتد که مکان در آن قصد نشده و موضوع خاصی را دنبال می کند.

● تقسیم بندی اردو بر اساس هدف

در این نگاه اردو را بر اساس هدف برگزاری اردو تقسیم بندی کرده اند و در تبیین آن بیان داشته اند:

« شما با توجه به هدفی که برای اردو در نظر گرفته اید مکان اردو و نوع تدارکات آن را مشخص می کنید. مثلاً شاید عجیب و خنده دار به نظر برسد که ما خانه ای را به عنوان محل اردو در نظر بگیریم؛ ولی نمونه هایی داریم که یک اردوی شش روزه آموزشی در یک خانه برگزار شده و همه شرکت کنندگان هم از محل برگزاری اردو راضی بوده اند.

اگر بخواهیم اردوها را از نظر نوع اهداف تقسیم بندی کنیم به شرح زیر می توان تقسیم کرد:

الف. اردوهای شناسایی و کشف ب. اردوهای جذبی ج. اردوهای آموزشی د. اردوهای جهادی ه. اردوهای سیاحتی - تفریحی و. اردوهای زیارتی ز. اردوهای تشکیلاتی ح. اردوهای مأموریتی (کاری)

البته ممکن است اردو ترکیبی از این موارد باشد مانند اردوهای جذبی - آموزشی. البته کار کردن در این اردوهای ترکیبی ظرافت های بیشتری لازم دارد. اینک به توضیح مختصری پیرامون اهداف برگزاری چند اردو می پردازیم:

الف. اردوهای شناسایی و کشف

وقتی تعدادی عضو جدید وارد مجموعه ای می شوند در اولین مرحله باید برای سازماندهی با توجه به ملاک های مجموعه گزینش شوند تا حداقل های ورود را داشته باشند. مثلاً کسی که تأثیر گذاری منفی دارد نباید جذب مجموعه شود وگرنه کل تشکیلات را تحت تأثیر قرار خواهد داد.

در مرحله اول با روش هایی مانند بررسی فرم های تکمیل شده عضویت، برگزاری کمیسیون توجیهی، مصاحبه، مشورت با دوستان فرد و ... به شناسایی فرد می پردازیم. شناسایی در اصل حدس و گمانی است که ما در مورد خصوصیات فرد می زنیم. مثلاً حدس می زنیم فرد صبور و با پشتکاری است ولی باید این امر به ما ثابت شود. بنابر این با تدارک این اردو حدس خود را به یقین تبدیل خواهیم کرد. ملاک هایی مانند اهل کار گروهی بودن، اهمیت به نماز جماعت، تأثیر گذاری مثبت و ... براحتی در اردوهای شناسایی و کشف قابل مشاهده است.

برای انجام این اردوها نیازمند تیمی ورزیده هستیم تا تک تک رفتارهای شرکت کنندگان را (بطور نامحسوس) زیر نظر بگیرند و گرنه تمام زحمات ما در انجام این اردو هدر خواهد رفت.

ب. اردوهای جذبی

در اردوهای جذبی، اولویت اول اردو برگزاری برنامه های جذاب و مفرح است زیرا می خواهیم ثابت کنیم خیلی خوب و پر نشاط هستیم و مجموعه ای متنوع داریم. بنابر این برگزاری مسابقات ورزشی متنوع مانند فوتبال و طناب کشی و ... و برگزاری جنگ های شادی و داشتن تیمی فعال و پویا از ضروریات این اردوهاست. شما باید به طراحی مسابقات جدید بپردازید مثلاً چه اشکال دارد پای بچه ها را داخل کیسه گونی نمایید و مسابقه دویدن با این حالت را اجرا نمایید و ...

ج. اردوهای آموزشی

این اردوها زمانبندی (سین) فشرده ای دارد. در طول روز می توان ۴ تا ۵ برنامه آموزشی را در لیست قرارداد، بنابر این باید اعضاء نسبت به اهمیت تشکیلات توجیه باشند تا برنامه ها برایشان شیرین باشد زیرا حس می کنند که در حال رشد هستن . (محورهای رشد اعضاء در ۴ محور می باشد : فکر و اندیشه، معنویت و اخلاق، مهارت و توانایی، کار تشکیلاتی)

همانطور که می بینید در این نگاه با توجه به تقسیم بندی اردو بر اساس اهداف ، ورود خوبی به موضوع شده است . به تعبیر بهتر گام اول به خوبی برداشته شده اما این مسیر ادامه دارد که باید نسبت به آن توجه بیشتری میشد ، چراکه اهداف بسیاری در تربیت وجود دارد که در

تقسیم بندی اردویی این نگاه به آن اشاره نشده است و سابقه ای هم برای برگزاری آن سراغ نداریم. غیر از اینکه در عمل معمولا اردوها را در سه بخش شناسایی، جذب و آموزش خلاصه می کنند و تنوع زیادی در آن ها نمی بینیم. چنانکه فقط همین سه بخش تبیین و تعریف شده است و از پرداختن به بخش های دیگر و توضیح آن خودداری نمودند.

● تقسیم بندی اردو بر اساس ماجرای اردو

اینکه بخواهیم انواع اردو را بر اساس رویکردهای قبل تبیین نمائیم و تقسیمی جامع ارائه کنیم کار مشکلی است. چرا که این تقسیم بندی ها شاید جامع نباشد و اردوهایی را بتوان در ذهن گذراند که هنوز به مرحله اجرا در نیامده است و یا یک اردو چند موضوع اردویی را به دوش بکشد.

اما با نگاه تربیتی می توان بر اساس یک ملاک جدید و رویکردی نو، تقسیم بندی تازه ای برای اردوها پیشنهاد داد:

۱. اردوهای ماجرا محور :

مربیان و مجموعه های تربیتی که به دنبال رشد و تربیت متربیان خود هستند می بایست به خوبی اهداف تربیتی را بشناسند و برای رسیدن به اهداف تربیتی برنامه ریزی کرده و گام بردارند. در این میان می توانند از قالب اردو برای رسیدن به اهداف خود بهره جویند.

در این راستا چنانچه مربی یا مجموعه تربیتی برای اردویی، **ماجرا** تدوین نماید، از آن به اردوی **ماجرا محور** تعبیر می کنیم.

در اردوهای ماجرا محور یک مربی یا مجموعه تربیتی ابتدا اهداف مورد نظر خود را تبیین می کند و سپس برای رسیدن به اهداف برنامه و ماجرا مورد نظر خود را طراحی و مکتوب کرده و گام به گام طبق آن به اجرا در می آورد. ماجرا در اردوهای ماجرا محور مختلف است. موضوعات و ویژگی های مختلفی وجود دارد که تلاش می شود ماجرا، آن را حاصل کند. گاهی ماجرای اردو یک بازسازی است ، گاهی یک فعالیت گروهی و گاهی یک نظام فکری و اندیشه ای است . ماجرا ها با خلاقیت و فهم مربیان و متخصصان حوزه تربیت طراحی شده و به اجرا در می آیند.

۲. اردو های غیر ماجرا محور :

اردوهای بسیاری برگزار می شود که ماجرا یا برنامه ی خاصی را دنبال نمی کنند. هدفی کلی مد نظر قرار می گیرد بدون اینکه آن هدف ریز شود و برای رسیدن به آن هدف طراحی خاصی صورت بگیرد. به عنوان مثال برای هدف کلی نشاط و تفریح مربیان را به اردوی مناطق خوش آب و هوا می بریم بدون اینکه ماجرا یا طرح خاصی برای اردو داشته باشیم و اهداف دقیق تری را دنبال کنیم. در این اردوها روی هدف گذاری ، مخاطبین و سنین آنها و برنامه ها خیلی کار نمی شود و هر سال می تواند به همان شکل قبل برای مخاطبین مختلف برگزار شود. در اردوهای غیرماجرا محور اردوگاه و امکانات تفریحی آن اهمیت پیدا می کند. چرا که سالن های ورزشی ، استخر ، امکانات آموزشی و بازی است که برنامه اردو را پر می کند. حال برای تغییر فضای اردوها مجموعه ها تلاش می کنند اردوگاه های خود را تغییر دهند بدون اینکه ماجرا و هدف خاصی را مد نظر قرار داده باشند.

در این اردوها سن مخاطب و جنسیت نیز اهمیت چندانی ندارد و صرفاً وسایل ورزشی و بازی تعیین کننده سن استفاده کننده است تا برنامه ریزی مربیان و مسئولین اردو. در این اردو ها برگزاری برنامه های اردویی نیز اهمیت پیدا می کند تا بتوان اوقات خالی مربیان را پر نمود.

برنامه های اردویی : بعضی برنامه ها را می توان در اردوهای مختلف برگزار کرد بدون اینکه ربطی به موضوع یا هدف اردو داشته باشد. به عنوان مثال می توان در اردوها جنگ شبانه که شامل اجرای سرود ، نمایش ، بازی و مسابقه و .. توسط خود بچه هاست را برگزار کرد و یا مسابقه ی ورزشی را در اردو به انجام رسانید. این برنامه ها را می توان در هر اردویی استفاده کرد و فرقی نمی کند آن اردو زیارتی باشد یا سیاحتی و یا علمی . استفاده از این برنامه ها بیشتر به جهت پر کردن زمان های خالی اردو و ایجاد شور و نشاط بیشتر و فعالیت شخصی یا گروهی مربیان است.

در اردوهای غیر ماجرا محور نیز به جهت زیاد بودن اوقات خالی و فراغت مربیان از برنامه های اردویی زیاد استفاده میشود. برنامه های که برای آن کتاب نوشته شده و مربیان و مجموعه های تربیتی به دنبال نوع جدیدی از آن هستند تا شکل جدیدی از اردو برای دانش آموزان به اجرا در آورند و بر جذابیت اردوها بیفزایند.

بخش دوم

انواع اردوهای ماجرا محور

انواع اردوهای ماجرا محور

اردوهای ماجرا محور را می توان با توجه به مدت زمان برگزاری اردو و در موضوعات مختلف برنامه ریزی و طراحی نمود. آنچه که باید توجه داشت این است که هر اردویی یک هدف یا چند هدف خاص را دنبال می کند و چنانچه مربی یا مجموعه تربیتی بخواهد همه اهداف را در مدت فعالیت تربیتی خود دنبال کند می بایست مجموعه اردوهای تربیتی با اهداف مختلف و ماجرا های متفاوت، طراحی نموده و به اجرا در آورد. در کتابهایی بعدی از این مجموعه تلاش می نمائیم نمونه ماجرا هایی را معرفی نمائیم که مربیان و مجموعه های تربیتی با مطالعه آن می توانند ماجرا های بهتر و بیشتری را تولید کرده و به اجرا در آورند.

• اردوهای شناسایی، گزینش و جذب

یکی از نیازهای مجموعه های تربیتی و مربیان فعال در عرصه تربیت شناخت بیش از پیش متریان است. چنانچه این شناخت در ابتدا به گونه ای کامل و صحیح حاصل شود، بهتر می توان برنامه های تربیتی و اثرگذار را دنبال نمود. شناسایی و گزینش متریان بر اساس اهداف یک مجموعه شکل می گیرد. اردوهای جذب فرصت بسیار مناسبی برای شناخت متریان ورودی یک مجموعه است. چنانچه این اردو با طرح و برنامه های دقیق همراه باشد، شناسایی و گزینش بهتر اتفاق می افتد.

به عنوان مثال یک مجموعه تربیتی می تواند ویژگی هایی چون شخصیت، دقت و تمرکز، تفکر و قدرت استدلال، توان رهبری و اثرگذاری در جمع، اجتماعی بودن و داشتن روحیه ی جمعی، خلاقیت و ابتکار را مورد ارزیابی قرار دهد. برای به دست آوردن وجود و میزان این ویژگی ها در متریان ابتدا باید نمودهای این ویژگی ها را تبیین نمود. به عنوان مثال شهادت اقدام به معنای حضور فعال در فعالیتهای و نه حضور خنثی از جمل نمودهای شخصیت است. سپس برنامه ای که نمودها را نشان دهد برگزار کرد. در اینجا می توان حضور فعال متربی در بازی وسط بازی یا والیبال نشسته یا برنامه های گروهی دیگر بررسی کرد. در مثال دیگر توانمندی حل مسئله و داشتن راهکار نو از نمود های ویژگی خلاقیت و ابتکار است. در این راستا می توان برنامه ای که در آن چالش و مشکلی وجود دارد را برگزار نمود و نوع برخورد افراد را با مسئله ارزیابی نمود. به عنوان مثال می توان برنامه ی فوتبال با دو توپ برگزار نمود و نوع مواجهه افراد با مسئله و نوع فعالیت و حل مشکل ایشان را تحلیل کرد.

• اردوهای علمی

یکی از اهداف مهم یک مجموعه تربیتی که در حوزه اهداف بینشی جای می گیرد آشنایی با علوم مختلف موثر در فعالیت های فردی و اجتماعی است. این آشنایی باید با توجه به استعدادها در مسیر تکامل به تولید علم بینجامد و مریبان می بایست با جهت دهی آن در پایان دوره های تربیتی بتوانند دغدغه رشد آن علم را در متریب ایجاد نمایند. همچنین این اردو ها اهداف گرایش شادابی روانی ، روحیه مهربانی و دلسوزی نسبت به مردم ، شهمت اقدام عملی بر اساس دانش فراگرفته شده و اهداف رفتاری رشد مهارت های مورد نیاز ، ارتباط با مجامع علمی و ایجاد و گسترش مشغله های علمی را به همراه خواهد داشت. در این راستا می توان از با استفاده از مجموعه هایی مانند پارک های علمی و فن آوری ، مرکز نجوم و رصد ، دانشگاه ها و حوزه های علمیه ، کتابخانه ها ، پژوهشگاه ها بخشی از ماجرا را طراحی نمود.

همچنین بازدید از مجموعه کارخانجات مختلف مانند بازدید از مجموعه کارخانه های صنایع خودرو سازی ، صنایع غذایی ، صنایع دفاعی ، صنایع کشاورزی ، صنایع بازرگانی ، پتروشیمی و نفتی ، صنایع نساجی و ... علاوه بر رشد خود باوری دانش آموزان در جهت رشد علمی و خلاقیت ایشان نیز موثر است. بازدید از مراکز تولید علم و دانش بنیان مانند مجموعه های داروسازی ، هسته ای ، پزشکی ، شبیه سازی سلولی نیز می تواند در راستای تحقق این هدف به انجام رسد .

آنچه که باید به آن توجه داشت این است که می‌توان برای تحقق این هدف فقط بازدید از مجموعه علمی در نظر گرفت و یا می‌توان هدف را کوچکتر کرد و برای آن ماجرا و برنامه‌ی خاصی را تعریف نمود که اثرگذاری آن بیشتر باشد. مثلاً می‌توان در زمان تعطیلی مدارس علمیه اردویی چند روزه در یک مدرسه علمیه با ویژگی‌های طلبگی مثل استفاده از عبا، مباحثات، حجره نشینی و .. برگزار نمود و در آن بعضی مطالب دینی را آموخت. یا می‌توان سوالی را مطرح کرد و پس از مطالعه و بررسی توسط مربی، پاسخ آن را در کارگاه یا کارخانه‌ای به دست آورد. مثلاً می‌توان روش تبدیل پشم به نخ، یا تولید فرش، چگونگی تولید خودرو و بخش‌های مختلف آن یا موشک‌های مختلف نظامی و بُرد آن را از مربی سوال نمود و سپس در بازدیدها پاسخ را دریافت و سپس تلاش نمود مربی گامی را در آن مسیر بردارد. مثلاً پشم را بریسد، یا قالیچه کوچکی ببافد، یا خودرویی کوچک بسازد یا موشک آبی با بُردها مختلف تولید نماید.

• اردوهای تربیت شهروندی یا سبک زندگی اجتماعی

دانش آموزان علاوه بر ویژگی‌های فردی باید جامعه‌ی خود را بشناسند و بدانند چگونه می‌بایست در این جامعه رفتار کنند. چه نهادهایی متولی پاسخ به نیازهای ایشان هستند و

ایشان نسبت به این مراکز چه وظایفی را باید به انجام برسانند. انجام وظایف اجتماعی، احساس وظیفه نسبت به جامعه اسلامی، قانونگرایی دینی، شناخت مراکز خدماتی اجتماعی، مهربانی و دلسوزی نسبت به مردم، دوری از اسراف و مصرف‌گرایی و در مجموع تربیت رفتار شهروند جامعه اسلامی در مسیر ایجاد جامعه اسلامی و تمدن نوین اسلامی از جمله‌ی اهداف این اردو می‌باشد.

این اردوها می‌تواند با ماجراهای مختلف، نسبت به شناخت مجموعه‌های موجود در اجتماع و وظایف و مسئولیت‌های آن گام بردارد مانند بخش‌های مختلف انتظامی، امنیتی، قضایی، درمانی و اورژانس، آتش‌نشانی، هلال‌احمر، حمل و نقل و تاکسیرانی و اتوبوسرانی، ترافیک، تسویه‌خانه آب، مراکز بازیافت و تسویه‌زباله، امداد اجتماعی و ... در این اردوها متریان علاوه بر شناخت این مجموعه‌ها نسبت به رشد و ارتقاء این مجموعه‌ها نظر می‌دهند. مشکلات این مجموعه‌ها و آسیب‌هایش را تحلیل می‌کنند و تلاش می‌کنند طرحی مناسب برای حل مشکلات این مجموعه‌ها ارائه دهند.

همچنین این اردوها می‌تواند به گونه‌ی غیر بازدیدی نیز برگزار شود. در این راستا ماجراهایی که در آن نهادهای مختلف جامعه وجود دارند و اردو به مثابه یک جامعه کوچک نقش‌آفرینی می‌کند، به اجرا در می‌آیند. در این اردوها می‌توان نهادهای مختلف را تعریف نمود، مسئولیت‌ها را واگذار کرد و مشکلات و فرصت‌های موجود در بین جامعه را به نمایش در آورد. همچنین می‌توان ارتباطات نهادها، ارتباطات بین‌الملل و معاهدات و قراردادها و .. را تحلیل نمود. این اردوها

می‌تواند مهمترین نقش را در تربیت اجتماعی آینده سازان یک کشور ایفاء نماید. به عنوان مثال می‌توان اردو را مثابه یک کشور در نظر گرفت. انتخابات برگزار کرد و رئیس جمهوری از میان دانش آموزان انتخاب کرد و برنامه‌های اردو را مانند کشور به او و وزارش واگذار کرد. یا می‌توان در اردو اتفاقی ساختگی مانند مصدومیت یا ضعف یکی از افراد اردو را ایجاد کرد و نوع برخورد و حل مشکل توسط متریبان را مشاهده کرد و ایشان را رشد داد. یا می‌توان زباله های طبیعت را به ایشان نشان داد و سپس ایشان را به مرکز بازیافت زباله برد تا به تفکیک و بازیافت زباله بپردازند تا اهمیت آن را دریابند و در زندگی خود نیز به تفکیک زباله بپردازند تا بتوان به راحتی آنها را بازیافت نمود.

• اردوهای غفلت زدایی از زندگی روزمره و تذکر نسبت به داشته ها

غفلت و اشتغال به زندگی روزمره موجب می‌شود انسانها داشته های خود را فراموش کنند و تنها نداشته‌های خود را ببینند. همچنین انسانهایی که گرفتار مشکلات خاصی شده اند را راحت فراموش می‌کنند و به جای دغدغه برای یاری افراد جامعه اسلامی، خود محوری و خود دوستی را جایگزین می‌کنند؛ در مشکلات شخصی باتوجه به عدم وجود شناخت کافی نسبت به معارف دینی، از خود بیخود شده و آشفته و سر درگم به بن بست میرسند.

شناخت هدف خلقت و تفاوت وجود و عدم انسان، فهم حیات و مرگ، شناخت داشته‌ها و شکرگزاری برای آن،

ایجاد انگیزه برای استفاده از داشته‌ها و استعدادهایی که از آنها غافل شده است ، احساس دلسوزی و مهربانی نسبت به جامعه ، یاری و دستگیری از محرومان و نیازمندان ، کاهش مصرف گرایی و اسراف ، دوری از تجمل گرایی و دنیا زدگی، قدردانی از ایثارگران و شناخت مشکلات ایشان ، شناخت آسیب های اجتماعی و آثار گرفتاری در آن، از جمله اهداف این اردو هاست.

در این راستا می توان ماجرای را برای حضور در مراکز مختلف زیر تعریف نمود :

حضور در اماکن زیارتی امامزاده ها ، گلزار شهدا ، حضور و آشنایی با بخش های مختلف قبرستان ها ، بازدید از مراکز حمایتی آسیب دیدگان و نیازمندان ، حضور در خانه سالمندان ، مراکز نگهداری جانبازان ، گرم خانه‌ها، مراکز نگه داری از خردسالان بی سرپرست ، مراکز نگه داری از معلولین و ...

همچنین می توان ماجرا هایی را تعریف نمود که در آن استفاده متربی از داشته‌های اعم از امکانات دنیایی ، اعضای بدن ، استعدادها ، ارتباطات و ... محدود شود و متربی علاوه بر فهم محرومیت ها ، تلاش کند بدون بهره مندی از داشته هایی که تا کنون از آن غافل بوده است ماجرای اردو را پیش ببرد تا قدر آنها را خوب درک نماید. به عنوان مثال می توان گروهی را ملزم نمود که در فعالیتهای روزانه اردوی خود به جای استفاده از پاهایشان از عصا یا ویلچر استفاده کنند تا قدر آن را بهتر بدانند. با مشکلات نبود پا آشنا شوند ، از پله ها به آسانی بالا نروند ، فوتبال بازی نکنند و در جابه جایی به مشکل بخورند تا قدر پاهایشان را بدانند. سپس ایشان

را می‌توان به مرکز نگهداری از جانبازان برد تا متربیان ببینند ایثارگران که عمری روی ویلچر نشسته اند چه سختی‌هایی را می‌کشند. یا از متربیان درخواست نمود که نیم ساعت بدون اینکه تکانی بخورند روی تخت بخوابند و فقط سقف را نگاه کنند تا مدت کوتاهی سختی‌های جانبازان قطع نخاع را درک کنند. یا اردویی را همراه یک میت برای ایشان برگزار کرد و مسیر کفن و دفن را طی کنند تا بدانند خانه‌ی آخر کجاست!

(باید توجه نمود بعضی ماجراهای قبرستان مناسب سن نوجوانی و کودکی نیست و باید از ماجراهای ساده استفاده نمود. یا در برگزاری اردوی قبرستان برای دخترها دقت نمود و با افراد متخصص تربیتی مشورت کرد.)

• اردوهای هویت دینی و ملی

تاریخ یک کشور و رشادت‌ها و استقامت‌های او در مسیر حفاظت از دین و کشور، پشتوانه هویتی اوست. او از سرگذشت خود درس می‌گیرد و به ایستادگی‌های خود برای گام برداشتن به سوی هدفی غایی تکیه می‌کند. انسانها و ملتی که هویت خود را فراموش کرده اند ریشه‌ای در زمین ندارند، به آسانی تسلیم زورگویان می‌شوند و همیشه در یأس و ناامیدی گرفتار هستند. باید تلاش کرد تاریخ و ایستادگی پدران او را به یاد او آورد و شناسنامه هویتی او را برایش بازگو کرد. دانش آموزشی که هویت اسلامی و ملی ایشان شکل گرفته باشد بهتر به سوی هدف غایی عبودیت گام برمی‌دارند و تلاش و ایستادگی شان زبانزد دیگر ملت‌ها خواهند شد.

در این راستا می توان اردوهای را تعریف نمود که تاریخ رشادت های دینی و ملی را بازگو کرده و بزرگان اسلام و انقلاب اسلامی را معرفی می کند.

این ماجرا ها می تواند با بازدید از نشان هایی از تاریخ استقامت کشور مانند موزه های دفاع مقدس ، موزه عبرت یا مکان های خاص حوادث استقامتی همراه باشد یا می تواند ضعف ها و آسیب های ملی را جهت جلوگیری از وقوع آن بیان نمود مانند بازدید از کاخ سعد آباد و ... لکن باید توجه داشت روایتگری در این نمونه اردو ها از اهمیت بسیاری برخوردار است.

همچنین می توان جریانهای مختلف تاریخی را به شکل ماجرای زنده در اردویی به نمایش گذاشت و اقدام متریبان با اقدام صورت گرفته در تاریخ طول مقایسه کرد و تحلیل نمود . به عنوان مثال می توان در اردویی آسیب ها و دشمنی های آمریکا نسبت به کشور مان را به اجرا در آورد. مثلا افراد در محل اردو مورد هجوم دشمن آمریکایی قرار گیرند ، تحریم شوند و به تبلیغات منفی علیه ایشان پردازند ، دم از دوستی بزنند اما به دزدی و مقابله با گروه های متریبان پردازند و یا از افراد نفوذی برای از بین بردن هویت ایشان استفاده کنند تا متریبان فشار های دشمن علیه کشورمان را به خوبی درک کنند.

یا می توان حوادث تاریخ اسلام را بازسازی کرد. به عنوان مثال مسؤل اردو در ابتدای اردو جانشینی را برای مسؤلیت اردو معرفی کند و اردوگاه را ترک کند تا متریبان میزان ولایت پذیری خود را به نمایش گذارند و آن اردو

با حضور جانشین پیش رود. البته می توان از قبل با بعضی از مربیان هماهنگ نمود که تبلیغات سوء جهت تبعیت از جانشین، داشته باشند تا افراد با حرف ها و نگاه های مختلف آشنا شوند و با تفکر و تحلیل درست انتخاب کنند.

• اردوهای ورزشی

روح سالم و نشاط روانی در گرو جسمی سالم است. ورزش علاوه بر نشاط و شادابی بسیاری که به روح و روان متریان می بخشد، انرژی های ایشان را نیز تخلیه می کند. تحرک و فعالیت های حرکتی، آسیب های فضای مجازی و کوچکی خانه ها را دور کرده و ایشان را از گرفتار شدن به دامان آسیب هایی چون اعتیاد و .. محفوظ میدارد. باید تلاش نمود با معرفی ورزش های مختلف و محیط های ورزشی ایشان را به سمت ورزش مورد علاقه خود راهنمایی کرد.

همچنین می توان در این اردوها علاوه بر فعالیت ورزشی، ماجرای را جهت اثرگذاری تربیتی و رویارویی مناسب متریان با مشکلات، حوادث و برخوردها طراحی نمود. در این راستا می توان اردوی کوه نوردی در کوه های مختلف شهر و با ارتفاع های مختلف برگزار نمود و متریان در مواجهه با حوادث مختلف رشد داد. صرف برگزاری اردوی کوه نوردی می تواند اثرات تربیتی مانند آنچه در بالا بیان شد را به دنبال داشته باشد اما این میزان اثرگذاری، حداقلی است. چنانچه کوه نوردی با ماجرای که در آن از زمان حرکت، اتفاقات مسیر صعود، وسایل مورد نیاز و استفاده های آن، مشکلات

احتمالی صحبت شده باشد ، اثرگذاری تربیتی آن بسیار بیشتر خواهد شد. البته چنانچه این برنامه های ورزشی با آموزش همراه باشد و قابلیت استمرار استفاده داشته باشد از اولویت بیشتری برخوردار است. یا مثلا می توان اردویی را با دوچرخه به روستایی در نزدیکی محل سکونت برگزار کرد و در طول مدت سکونت در روستا جهت تردد ها ، تنها از دوچرخه استفاده نمود.

• اردوهای تفریحی

نشاط و شادابی متریان در سایه تفریح سالم، از جمله اهداف این اردوهاست. متریان در می یابند می توان زمانی را به تفریح سالم و به دور از اذیت دیگران ، گناه و خطا گذراند. جامعه ی اسلامی نه تنها با تفریح مخالف نیست بلکه به آن نیز تشویق می کند و مربی باید چنین تفریح دینی را برای مربی نشان دهد. این اردو باید ضمن نشاط بخشی و شادابی، به دور از هر گونه اشتباه و خطا باشد.

اردوهای تفریحی می تواند با بازدید و حضور در مجموعه های تفریحی که در کشور وجود دارد همراه باشد مانند استفاده از شهربازی ها ، پارک ها و بوستان ها، باغ وحش ، باغ پرندگان و ...

لکن می توان اردویی تفریحی با ماجرای جذاب تعریف نمود که در آن مربی تفریحات سالم را تجربه کرده و با آن آشنا شود.

البته موضوع تفریح در بسیاری از اردوها وجود دارد چرا که اردو با فرح و شادی همراه است لکن مقصود در

این اردوها این است که برای تفریح ، برنامه‌های ویژه و اثرگذاری و هدفمندی تعریف شود. مثلا می‌توان تجربه‌های شاد و فرح بخش را برای متربیان ایجاد کرد . این تفریحات می‌تواند با استفاده از امکانات و وسایل باشد مانند سوار موتور چهار چرخ شدن ، قایق سواری ، کانو سواری ، پینت بال ، لیزرتگ و .. و با این وسایل ماجرای را نیز اجرا نمود. مثلا با این امکانات گروه‌ها از مقرر حرکت کرده و به مکان هدف برسند و در طول مسیر سوار موتور شده ، دریاچه را با قایق کانو طی کنند و با سلاح پینت بال موانع را هدف قرار دهند.

البته می‌تواند تفریحات وسایل خاصی نداشته باشد. البته تفریحات برای افراد متفاوت است . تفریحات می‌تواند زندگی در دل طبیعت ، خوابیدن یک شب در دل کوه ، پخت سیب زمینی در طبیعت ، آب بازی در کنار رودخانه یا دریا ، خاک بازی ، ساخت سازه با شن‌های کنار دریا ، گنج یابی و گنج سازی و ... باشد.

• اردوهای استقامتی

در این اردوها متربیان یاد می‌گیرند به دور از تجملات و تکنولوژی معاصر ، می‌توان زندگی خوب و دلنشینی داشت . ایشان مهارت‌های مختلف زندگی را فراگرفته و دشواری‌های آن را در می‌یابند. این اردوها در جهت تقویت سبک زندگی اسلامی بسیار می‌تواند موثر باشد. همچنین تحمل ، صبر و استقامت روحی و جسمی متربیان را در مواجهه با مشکلات بالا می‌برد و ایشان یاد می‌گیرند چگونه در مشکلات، راه چاره پیدا کنند و شکست

را نپذیرند. کمک به دوستان و هم نوعان و رفع نیازهای خود و دوستان و دوری از تنبلی و رخوت نیز از اهداف این اردوهاست. همراهی با راهنمایی پخته و فاضل به عنوان مربی که مسیر را برای پیشرفت به ایشان نشان می دهد از لوازم این اردوها می باشد.

ماجرای در این اردوها مواجهه متربی با شرایط سخت است. حال می تواند این شرایط سخت به جهت زندگی فردی و امکانات باشد یا می تواند به جهت نبود امنیت یا مواجهه با دشمن باشد. آنچه مهم است این که متربی بتواند مشکلات و سختی های پیش آمده را تحمل کرده و آنها را برای خود آسان نماید. به عنوان مثال می توان اردویی را در کویر یا بیابان برگزار کرد که متربی برای رسیدن به محل خوابگاه شبانه مجبور باشند مسافت زیادی را طی کنند ، میزان آب آشامیدنی شان محدود باشد ، می بایست در دل شب سکوت را رعایت کنند و از استفاده چراغ قوه خودداری کنند ، وسایلی را با خود حمل کنند که روی دوش شان سنگینی می کند ، مواظب باشند از اطراف به ایشان حمله ای نشود و سپس در محل خوابگاه غذا را با امکانات محدود بپزند.

استقامت ها می تواند در اردوهای دیگر هم اتفاق بیفتد. به عنوان مثال خراب شدن اتوبوس که از قبل هماهنگ شده و حرکت دادن متربیانی تا موقعیتی از پیش تعریف شده می تواند ماجرای یکی از اردوها باشد. یا گم شدن در جنگل به صورت هماهنگ شده و ظاهری و طی کردن مسافتی برای پیدا کردن راه نجات ماجرای دیگری باشد .

• اردوهای شهامتی

این اردوها تلاش می کند روحیه سلحشوری و شهامتی متریبان در برابر دشمنان را بالا ببرد. افزایش روحیه شجاعت و تقویت شهامت اقدام ، فضا سازی معنوی و فکری پایدار و با ثبات ، ایجاد نقطه اتکاء دینی و انقلابی در متریبان از جمله اهداف این اردوهاست.

این اردوها می تواند با حضور در بازی هایی که نیاز به شهامت اقدام دارد مانند پینت بال ، لیزرتگ .. حاصل شود یا می تواند با ماجرای که در آن متریبی به مقابله دشمن می رود یا برای مواجهه آن برنامه ریزی و طراحی می کند حاصل شود. آشنایی با توانایی های رزم و اقدام ، اقدام به حرکت در عین خطر ، مقابله با ترس و سستی و ورود به عمل همراه با فکر از جمله ویژگی هایی ای است که باید همراه این ماجرا باشد.

ماجرا اردوهای شهامتی معمولا همراه با اهداف استقامتی است و هر دو را دنبال می کند. اما می توان ماجرای را تعریف کرد که فقط ویژگی های اردوهای شهامتی یا استقامتی را داشته باشد .

اردوهای شهامتی می تواند هر گونه اقدام و عملی که متریبی از آن خودداری می کند یا ترس دارد را به همراه داشته باشد . ورود به آب ، فرود و پرش از ارتفاع ، پرواز با وسایل می تواند از جمله این موارد باشد.

البته می توان شهامت متریبان را در ماجرای اجتماعی نیز زیاد کرد . به عنوان مثال تولید کالا و فروش آن توسط خود متریبان می تواند از ماجراهای یکی از اردوها

باشد که شهامت اقدام متربی را برای حضور در اجتماع زیاد می کند. یا بعضی ماجراهای اردویی نیز تاثیرات بر روی شهامت اقدام متربیان دارد. متربی که در اردوی سبک زندگی اجتماعی برای مسئولیت کاندیدا میشود یا در مواجهه مشکلی به دنبال حق خود و گروهش می رود، شهامت خود را رشد می دهد. پس اهداف تربیتی گاهی در اردویی به صورت مجزا دنبال می شود و گاهی با برنامه ای در ضمن اردوی دیگر تحقق پیدا می کند.

• اردوهای آشنایی با شخصیت ها

فرزندان و آینده سازان جامعه ی اسلامی باید با دغدغه پیشرفت کشورشان رشد کنند و مسیر تکامل را طی نموده و مشکلات و موانع را خوب بشناسند. ایشان باید بتوانند ایده ها و نقد های خود را با مسئولین مطرح کرده و پاسخ بگیرند تا اتحاد و همدلی در مسیر پیشرفت انقلاب اسلامی شکل گیرد. این مهم با برگزاری جلساتی با مسئولین دینی و حاکمیتی و بیان تجربیات ایشان که کلاس درس بسیار مهم همدلی و اتحاد و رشد است شکل می گیرد.

در این راستا می توان اردوهایی را با ماجراهای مختلف که در آن بزرگان دینی و حاکمیتی با متربیان همراه شده یا به پرسش و پاسخ ایشان بپردازند، طراحی نمود. مسئولین مختلف دینی و حاکمیتی مانند، مراجع تقلید، ائمه جمعه، ائمه مساجد، تولیت اماکن مقدسه، مدیران شهری و خدماتی، مسئولین تبلیغ دینی، فرماندهان نظامی، اساتید اخلاق و بزرگان شهر در این اردوها می توانند همراه شوند. در این راستا می توان ماجرای را برای تعامل بیشتر متربیان با مسئولین طراحی نمود. به

عنوان مثال متربیان مسئولیت یک هفته ستاد اقامہ نماز جمعہ شہر را عہدہ دار شوند و جہت انجام بہتر فعالیت جلساتی را با امام جمعہ و مردم و مسئولین داشتہ باشند. یا مسئولیت امنیت محلہ ی خود را برای مدت کوتاہی بپذیرند و جہت انجام بہتر آن با مسئولین انتظامی منطقہ یا محلہ جلسات و ہماہنگی ہایی را داشتہ باشند. ارتباط با مسئولین بر اساس فعالیتی ہدفمند، جلسات را از محتوای سخنرانی صرف و کلیشہ ای خارج کردہ و متربیان را با درس های تجربی مسئولین ہمراہ می کند.

• اردوہای خدماتی ، جہادی

بہرہ مندی افراد یک جامعہ از امکانات یکسان نیست. شرایط اقلیمی ، مدیریتی و فرہنگی موجب شدہ طبقہ های مختلف اجتماعی ایجاد شود. چہ بسا افرادی با امکانات حداقلی زندگی می گذرانند و افرادی کہ در رفاہ بسیار غوطہ ورنند. متربیان بہ عنوان عضوی از جامعہ باید نسبت بہ دیگر افراد جامعہ دغدغہ مند و دلسوز بودہ و در مسیر رفاہ طبقہ مستضعف تلاش نمایند. روحیہ ایثار و خدمت موجب می شود اختلاف زیاد طبقاتی ، در جامعہ کم شود و ہمہ افراد در مسیر رشد اجتماعی کشور گام بردارند. ایجاد این روحیہ می تواند با اردوہای جہادی و خدماتی حاصل شود. حرکتہای جہادی، مجموعہ ای از فعالیتہای خودجوش است کہ توسط مریبان و متربیان داوطلب، در مناطق محروم کشور برگزار می شود و بنابر ظرفیت ہا و توانایی های موجود در میان شرکت کنندگان، انواع خدمات ارائه می گردد. حرکتہای جہادی مجموعہ جامعہ است کہ آثار و برکات آن، در سہ حوزہ «مردم و اہالی مناطق محروم»، «شرکت کنندگان در این حرکتہا» و «مسئولان و مدیران منطقہای» قابل بررسی است.

الف. آثار و برکات اردوهای جهادی برای منطقه و اهالی آن:

۱. تقویت امید به زندگی و ایجاد انگیزه برای حضور در جوامع روستایی و مناطق محروم.
۲. موفقیت در رفع ریشه‌ی بسیاری از محرومیتها، یعنی فقر فرهنگی منطقه و ارتقاء آن.
۳. ترویج روحیه نشاط و کار، هم‌چنین ایجاد باور در میان اهالی این مناطق نسبت به توانایی‌های بومی برای حل مسائل و مشکلات.
۴. رفع فقر مادی از چهره‌ی منطقه و حرکت به سمت عمران و آبادانی مناطق محروم.

ب. آثار و برکات اردوهای جهادی برای شرکت‌کنندگان در این حرکتها:

۱. بهره‌مندی از فضای معنوی کم‌نظیر این سفرها و حرکت به سمت خودسازی.
۲. چشیدن طعم محرومیت و فقر از نزدیک و ثبت صحنه‌های محرومیت در اذهان متربییانی که روزی مسئولیتی در این کشور بر عهده خواهند گرفت و احساس مسئولیت در مقابل ولی نعمت‌مان.
۳. احیای ارزشهای دینی و انقلابی و تداعی خالصانه‌ی صحنه‌هایی چون دفاع مقدس.
۴. جهت‌گیری فعالیتهای علمی و فوق‌برنامه‌ی جوانان در راستای خدمت به مردم.
۵. پر کردن اوقات فراغت با کار مفید و فراگیری حرفه‌های مختلف.

ج. آثار و برکات اردوهای جهادی برای مسئولان و مدیران کشور:

۱. دلگرمی به کار و ایجاد انگیزه برای خدمت به مردم با مشاهده ایثار و کار خالصانه نوجوانان و جوانان.
  ۲. پاسخگویی در مقابل کم کاری های احتمالی و اهمال در تکالیف و وظایف، و اصلاح عملکردها.
  ۳. شناخت بهتر مشکلات و معضلات منطقه و استفاده از مشاوره و تجربه ی جوانان در رفع معضلات.
- در این اردو ها متریبان سختی های زندگی طبقه محروم را از نزدیک درک می کنند ، با ایشان هم کلام و هم راه می شوند و تلاش می کنند یابوری فعال برای ایشان باشند. اردوهای جهادی به جهت سختی هایی که به دنبال دارد روحیه استقامت و صبر را نیز تقویت می کند و یکی از موثرترین اردوهای تربیتی است .

اردوهای خدماتی ، جهادی می تواند در بخش های مختلف مورد نیاز مردم شکل گیرد. این اردوها با طراحی ماجرا در بخش های فرهنگی و دینی ، عمرانی و ساخت اماکن مورد نیاز مردم یک منطقه ، علمی و آموزشی در جهت توانمند سازی دانشی افراد جامعه ، پژوهشی در جهت تولید محتوای مورد نیاز بخش های دیگر ، بهداشت و درمان و رشد بهداشت فردی و محیطی یک منطقه ، دامپروری و کشاورزی و کمک به افراد نیازمند ، اشتغال زایی و کار آفرینی با ایجاد بنگاه های اقتصادی کوچک خانگی یا مشاغل دیگر و جهاد اداری و مطالبه گری از مسئولین کم فعال یک منطقه در جهت پویایی بیشتر دستگاه های حاکمیتی شکل می گیرد . هر کدام از موضوعات اردوهای جهادی می تواند با ماجرا و طراحی خاصی دنبال شود و نیز می تواند نتیجه در یک اردو و یا چند اردوی مستمر حاصل شود .

آنچه در این اردوها اهمیت پیدا می کند درگیر نمودن متربیان با بخش های مختلف اردوی جهادی است. متربیان می بایست بر اساس ماجرای از پیش تعریف شده به دنبال منطقه ای محروم بگردند، آن را شناسایی و ارزیابی کنند، گروهی از متربیان پیش از اردو از منطقه بازدید میدانی کنند، کمک ها و مساعدت های مالی با طراحی و فعالیت متربیان جمع آوری شود و سپس در اردو متربیان با سختی های منطقه آشنا شوند و به فعالیت جهادی بپردازند. اینکه شناسایی، جمع آوری حمایت، خرید وسایل و امکانات و همه هماهنگی ها توسط مربیان صورت پذیرد و متربیان فقط در چند برنامه فعلیتی و سازندگی حضور بهم رسانند حداقل ماجرای یک اردوی جهادی است.

• اردوهای زیارتی

انس با اهل بیت موجب می شود مربی هیچگاه احساس تنهایی نکند. انسان بسیار نیازمند ارتباط با مربیان حقیقی هستی است. این ارتباط با زیارت قبور شریف حضرات معصومین و تجدید عهد و میثاق با ایشان بیش از پیش می شود. زیارت امامزادگان هم که آینه پدران پاک شان هستند، می تواند در جهت این انس و ارتباط موثر باشد. همچنین زیارت مقابر شریف شهداء و علما که در مسیر الهی و دین گام برداشتند و عمر خود را برای رشد مسیر عبودیت و بندگی وقف کردند نیز موجب می شود مربی با ایشان انس گرفته و حضور ایشان را در زندگی خود درک کند. حضوری که چنانچه در وجود مربی پر رنگ شود می تواند بازدارنده از آسیب ها و مشکلات احتمالی او در خلوت شود.

برای اردوهای زیارتی نیز باید ماجرا تعریف نمود. اهداف و برنامه های اردوهای زیارتی را مکتوب کرد و در جهت آن گام برداشت. چه بسا اردویی زیارتی برگزار شود و مرتبی مکانی را زیارت کند بدون آنکه نسبت به فرد و مکان توجه و اطلاعی داشته باشد و صرف زیارت مکان زیارتی اثر چندانی در مرتبی ندارد. فلسفه و چرایی زیارت، شناخت فرد زیارت شده و جایگاه و مسیر زندگی او، اثر زیارت او در زندگی، مطالبه فرد زیارت شده از زائر و چگونگی ارتباط و انس با فرد زیارت شده از جمله مواردی است که باید در ماجراهای اردوی زیارتی مورد توجه قرار گیرد. به عنوان مثال می توان در اردو به مرتبیین خبر داد که یکی از مسئولین مجموعه که قرار نبوده است با اردو همراه شود در همان شهر است و برنامه ای را برای زیارت او در نظر گرفت. برنامه زیارت او، درخواست های فرد زیارت شده از مرتبیین، توصیه های او، **اتفاقات قبل از زیارت و بعد از آن می تواند ماجرای باشد که در اردوی زیارتی روی می دهد و سپس از این ماجرا برای تبیین زیارت امام معصوم یا امامزادگان بهره ببریم.**

• اردوهای سبک زندگی فردی

سبک زندگی مجموعه ای ترکیب یافته از آداب است، و آداب جمع کلمه ادب و ادب به معنی ظرافت در رفتار است. مثلاً همه غذا می خورند، اما آداب غذا خوردن همان رعایت ظرافت هاست، یا همچنین در سخن گفتن آدابی رعایت می شود و این مجموعه کامل از ادب هاست که نتیجه ای خوشایند و مورد پسند را به جای می گذارد.

حال در سبک زندگی توحیدی، خوشایندی دنیا و آخرتی، انسانی و الهی را شامل می شود که کامل ترین نوع رشد و تعالی است.

در سبک زندگی اسلامی باید در نظر داشت که یک زندگی، زمانی خوب می باشد که همانند گفته قرآن به پیامبر عظیم الشان اسلام، شامل مجموعه ای از مکارم اخلاقی باشد. (وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ)

در سبک زندگی اسلامی، تنها به دنبال ارائه متن روایات، آیات و زندگی ائمه نیستیم، بلکه با استفاده از طرح «الگوهای فرهنگی اسلام» که در منابع دینی آمده است، باید به صحنه زندگی ورود دهیم. به این ترتیب، می توان سبک زندگی جامعه ایرانی را در راستای اندیشه های اسلامی جهت دار کرد؛ بنابراین، با تبیین، ترویج و توسعه الگوهای فرهنگی اسلام، می توانیم سبک زندگی را رقم زنیم که اسلامی باشد و به حیات طیبه برسد.

انسان در نظام هستی، چهار نوع ارتباط دارد:

۱. ارتباط با خویشتن.

۲. ارتباط با خدا.

۳. ارتباط با طبیعت.

۴. ارتباط با دیگران (همنوع خود).

آدمی در رابطه با خویشتن، باید خود را بشناسد و نیز خود را بسازد و در رابطه با خدا اولاً به او معرفت پیدا کند و با معرفت به او، به وجود او و صفات علیا و اسمای حسناش باور پیدا کند و ثانیاً فقط او را اطاعت و عبادت کند. در رابطه با جهان هستی و طبیعت نیز باید چگونگی رابطه جهان هستی را با خداوند دریابد و نیز بفهمد که خود او باید چگونه با جهان هستی و طبیعت برخورد کند تا برخورداری متقابل حاصل شود. در رابطه با همنوع نیز باید بداند که انسان موجودی اجتماعی است و زندگی اجتماعی، منشأ حقوق و تکالیف

معینی است که انسان در زندگی اجتماعی با توجه به کرامت و مسؤولیت خویش باید آن‌ها را رعایت کند تا زمینه ساز تحقق عدالت اجتماعی باشد.

این اردوها تلاش می‌کند با طراحی ماجراهای مختلف مجموعه‌ای از آداب و رفتار اسلامی را در چهار ساحت ارتباطی تربیتی، ایجاد و نهادینه کند. البته ارتباط تربیتی با طبیعت و ارتباط با دیگران در اردوهای طبیعت و سبک زندگی اجتماعی نیز هدف قرار می‌گیرد. به عنوان مثال می‌توان در اردوی زندگی در شرایط سخت که زندگی در چادر و بدون وجود امکانات متداول زندگی است، تجمل‌گرایی و راحت‌طلبی را از تربیتی دور کرد و با اجرای محدودیت در توزیع آب و خوراکی مانع رفتار مسرفانه متربیان شد. یا با پخت نان و آشنایی با سختی‌های آن، ایشان را نسبت به مصرف دقیق نمود. البته می‌توان رفتارهای اخلاقی و اسلامی را نیز در اردوها ترویج داد. فرهنگ‌سازی سلام کردن افراد به یکدیگر، فرهنگ‌سازی ایثار و صبر، فرهنگ‌سازی نظافت محیط و احترام به بزرگ‌ترها و ... از جمله ویژگی‌هایی است که می‌تواند بخش‌های از ماجرا ما در این اردوها را بسازد.

• اردوهای طبیعت

حفاظت از طبیعت و محیط زیست علاوه بر جنبه اجتماعی که به دنبال دارد، نسبت به ارتباط تربیتی با طبیعت نیز نقش ایفاء می‌کند. در این اردوها تلاش می‌شود تربیتی علاوه بر شناخت و مطالعه محیط زیست اعم از حیوانات، پرندگان، حیوانات و چرخه حیات در طبیعت، راه‌های محافظت از محیط زیست نیز به صورت عملی تمرین شود.

این اردوها می‌تواند با حضور در طبیعت و تبیین بخش‌های مختلف محیط زیست و چگونگی حفاظت از آن حاصل شود، و می‌تواند ماجراجویی را دنبال کند که مربی مجبور شود نسبت به محیط زیست اطلاعات بیشتری پیدا کند. به عنوان مثال اردوزنی در طبیعت و حرکت در دل طبیعت و زندگی در آن موجب می‌شود با محیط زیست و نحوه تعامل با آن آشنا شود. در این اردوهاست که مربی یادمیگیرد خود را چگونه از آسیب حمله حیوانات نجات دهد یا چگونه از گیاهان بهره‌بردارد. همچنین محیط زیست ما سرشار از منابعی است که زندگی را برای ما ممکن کرده است. اگر به فکر این منابع باشیم و از آنها به درستی مراقبت کنیم، می‌توانیم در آخر کار این سیاره خاکی را بهتر از آن که تحویل گرفتیم به نسل بعد تحویل دهیم.

حفظ پایداری منابع می‌تواند به معنای بازیافت زباله‌های کاغذی و فلزی باشد، یا به معنی خرید هوشمندانه تر و با ملاحظه تر باشد، و یا به معنای مشارکت در مسائلی چون محافظت از محیط زیست یا تغییرات آب و هوایی باشد.

سرفصل‌هایی که اعضا در این بخش باید با آن آشنا شوند، چند دسته است:

الف. هفت قدم پایداری منابع:

۱. کم کردن؛ به جای مصرف محصولات صنعتی به مصرف محصولاتی با کمترین بسته بندی و دارای بسته بندی قابل بازیافت باید رو آورد.

۲. استفاده مجدد: استفاده از محصولات دست دوم به جای محصولات نو، در حد امکان.

۳. بازیافت: هر چیز قابل بازیافتی باید بازیافت شود، اعم از شیشه، کاغذ، پلاستیک، فلز، باتری و ... به دنبال مراکزی بگردید که اشیاء سخت بازیافت را بازیافت می کنند.

۴. تغییر کاربری: با خلاقیت خود اشیائی که عمر خود را کرده اند به اشیائی با کاربری متفاوت تبدیل کنید و باز از آن ها استفاده کنید. مثلاً جعبه پستی می تواند قفسه کتاب باشد، یا دوچرخه قدیمی می تواند دستگاه کاشت گیاه شود.

۵. سر باز زدن: با پول خود به پایداری کمک کنید! اجناسی که به محیط زیست آسیب می زنند را نخرید، و این را به فروشنده ها اطلاع دهید.

۶. بازبینی: آیا واقعا به تغییر مدل مبل و تلفن همراه و تبلت خود نیاز واقعی دارید؟

۷. بازسازی: وسائل قابل تعمیر بخرید و آنها را تعمیر کنید.

ب. آشنایی با منابع تجدید پذیر و غیر تجدید پذیر

ج. اضافه بار اکولوژیک: آشنایی با مقدار قابل بازگشت استفاده ما از طبیعت محتوای این بحث است. اگر ما بیش از مقداری که امکان بازگشت به طبیعت را دارد از منابع آن استفاده کنیم، به زودی و در چند نسل آینده این منابع از بین خواهند رفت و امکان زندگی روی زمین وجود نخواهد داشت.

همه این موارد را می توان در ماجرای اردوی طبیعت قرار داد و برای آن طرح نوشت. حتی می توان اصول اردوی طبیعت یا بعضی راهکارها را در دیگر اردوها نیز دنبال نمود. به عنوان مثال می توان اردویی را در دل جنگل و در چادر برگزار کرد و تلاش نمود علاوه بر استفاده صحیح متریبان از محیط جنگل ، نسبت به نگهداری و حفظ آن نیز بکوشند. شناخت گیاهان خوراکی جنگل، پیدا کردن آب ، انتخاب محل مناسب برپایی چادر ، چگونگی ایجاد آتش و مراقبت از آن ، شناخت حیوانات و حشرات می تواند بخش هایی از ماجرای اردو در دل جنگل باشد. جمع آوری زباله ها ، کاهش تولید زباله، صدمه نزدن به طبیعت و بازگرداندن طبیعت به شکل قبل نیز از دیگر فعالیتهای این اردوی می باشد. این اردوها می تواند در مناطق دیگر طبیعی مانند کویر، کوهستان ، کوهپایه و حتی در میان آب دریاچه یا رودخانه نیز برگزار شود. تجربه ی زندگی دو روزه بر روی یک شناور ساده روی آب یک دریاچه می تواند تجربه ای بسیار نو و خاطره انگیز باشد. مسائلی که متربی در این تجربه با آن مواجه می شود و حوادثی که ما می توانیم در ماجرای خود آن را طراحی کنیم بسیار اثرگذار است. می توان در ماجرا تعریف نمود که غذا را با صید به دست آورند و به گونه ای آن را بپزند . شنیدن صداهایی در نیمه های شب دریاچه ، خرابی شناور یا حرکت های بی هدف آن می تواند از جمله ماجراهای این اردو باشد. **باید دقت نمود که اردوهای طبیعت نیازمند بررسی دقیق محیطی قبل از برگزاری هستند تا به متربی آسیبی وارد نشود و مسئولین اردو می بایست لوازم و وسایل مورد نیاز حفاظتی را همراه خود داشته باشند .**

• اردوهای تشکیلاتی

اردوهای تشکیلاتی در راستای حضور بهتر و بیش از پیش متربی در اجتماع برنامه ریزی میشود. **در این اردوها اصل فعالیت بر گروه و کار تشکیلاتی است.** ماجرای این اردوها بر محور نقش آفرینی متربی در گروه و تشکیلات خلاصه میشود و تلاش می شود به گونه ای طراحی شود که متربی در همه برنامه ها نیازمند **حضور در گروه و مشارکت و همراهی دیگر اعضای گروه** باشد. این اردوها با افراد به تنهایی کاری ندارد بلکه با افراد در ضمن گروه و تشکیلات مواجه می شود و هویت گروه را به رسمیت می شناسد. در این راستا می توان اردوهای بسیاری را طراحی نمود. به عنوان مثال می توان گروه های متربیان را تشکیل داد و به هر گروه ماموریتی برای منطقه ای واگذار کرد. مثلاً به گروه اول حرکت به سمت روستای اول شهر و ورود به آن و پیدا کردن محل اسکان و آشنایی با مردم روستا و برگزاری یک مراسم دینی در مسجد روستا و رفع نیازهای خود گروه واگذار کرد. و به گروه دوم حرکت به سمت روستای دوم و ارزیابی مشکلات و گرفتاری های دامی ، خدماتی و پزشکی مردم روستا را واگذار کرد. گروه باید برای خود سرگروه و تشکیلات تعریف کند و نسبت به داشته هایش بررسی کرده و برای رسیدن به هدف و انجام ماموریت، برنامه ریزی کند . سپس گروه با هماهنگی وسیله ای را برای رسیدن به موقعیت پیدا کند و برای جلب اعتماد مردم روستا و پیدا کردن محل اسکان برنامه ای را تدوین نماید. گروه اول باید بتواند در مدت کوتاه به مسجد روستا ورود کرده و اعتماد نمازگزاران را جلب نماید و نسبت به برگزاری برنامه ای مذهبی، ایشان را با خود همراه کند.

گروه دوم نیز باید بتواند با جلب اعتماد روستائیان به بررسی مشکلات منطقه پردازد و تحلیل درستی از منطقه ارائه نماید. در این ماجرا که بر محور فعالیت گروهی و تشکیلاتی است، اعضا در دل گروه تعریف می شوند و خود اعضای گروه باید اعضای کم کار و ضعیف را همراه کنند و مسئولیت ها و کارها را بین خود تقسیم کنند. چه بسا مدیر گروهی که بسیار دوندگی و تلاش کرده و از فشار و خستگی توان حرکت نداشته باشد اما نتوانسته گروه و تشکیلات خود را بسازد و همراه کند. و چه بسا گروهی که مدیر با برنامه ریزی و تقسیم کار صحیح، تیمی منسجم و همراه را ایجاد کرده و به راحتی از پس ماموریت محوله بر آمده است. ماجرای تشکیلات را می توان در اردوهای دیگر نیز دنبال نمود لکن باید توجه داشت که برای تحقق این هدف می بایست به گروه و تشکیلات هویت و بها داد و برای ایشان ماموریت و هدفی را تعریف نمود و آن را مطالبه کرد.

• اردوهای ارتباطات بین الملل

انسانها در یک کشور و شهر و محل محصور نیستند. با گسترش فضای مجازی و تعاملات بین کشورها، ارتباطات انسانها بیشتر شده و تضارب آراء افزون گشته است. این ارتباطات وسیع می تواند فرهنگ ها را منتقل نموده و یا آسیبی فرهنگی را برای متری ایجاد کند. ارتباطات بین الملل با گسترش یادگیری زبانهای خارجی و سفرهای بین المللی جایگاه بیشتری پیدا کرده است. **باید تلاش نمود علاوه بر رشد متربیان**

در عرصه تربیت نسبت به آموزش ایشان در عرصه بین الملل و نقش آفرینی فرهنگی برنامه ای را تعریف نمود. این برنامه می تواند اردویی مشترک از افراد دو یا چند کشور باشد ، یا می تواند طرحی برای شناخت فرهنگ و رسوم ملل باشد. در این راستا می توان ماجراهای مختلفی را طراحی نمود. به عنوان مثال می توان طرح موبکب نوجوانان ایران و عراق در ایام پیاده روی اربعین را دنبال کرد تا نوجوانان مجموعه تربیتی مان در راستای تحقق خدمات موبکب با نوجوانان عراقی همراه شده و تلاش کنند با یکدیگر کاری مشترک را رقم زنند. این هدف مشترک دل ها را به هم نزدیک می کند و تلاشی برای هم زبانی و رساندن منظور خود به برادران عراقی ایجاد می کند. یا می توان ماجرای را جهت همراهی متربیان با یک تور خارجی طراحی کرد یا طرحی مانند مصاحبه برای روزنامه دیواری یا معرفی ایران یا سوال از نگرش توریست ها نسبت به ایران و اسلام را در دل اردویی در شهرهای توریست پذیر طراحی کرد. توریست هایی که از کشورهای دیگر وارد ایران می شوند بر اساس اهداف مختلف سیاحتی ، زیارتی ، تجاری ، علمی و یا پزشکی در شهر های مختلف حضور پیدا می کنند که می توان بر اساس اهداف ایشان ماجرا های مختلفی را طراحی نمود. باید دقت نمود که ارتباط متربیان با توریست ها در مدت اردو محدود شود و به ارتباط و دوستی های بعدی نینجامد و از دادن اطلاعات تماس ، سکونت و خانوادگی خودداری گردد.

آنچه از انواع اردوهای تربیتی بیان شد تنها بخشی از اهداف تربیتی ماست که می تواند با اردو تحقق پیدا کند. **مجموعه ها می توانند بر اساس هدف گذاری خود و با خلاقیت و پشتکاری که دارند ماجراهای بسیار زیاد اردویی را تدوین کنند و به اجرا در آورند.** ماجراهایی که هر چند قبل از شروع اردو نوشته می شود اما در حین اردو و بعد از آن کامل و پخته می شود و می توان آن را برای استفاده دیگر مجموعه ها نشر داد. اردوها بخش های مختلفی اعم از ماجرای اردو ، پوشش شرکت کنندگان، ساختار و تشکیلات اردو، نمادهای مورد استفاده اردو ، وسایل حمل و نقل ، اصول برگزاری اردو ، ظرفیت های فعالیت اردو ، نقش مربیان در اردو، آسیب ها و فرصت های اردو ، برنامه های اردویی ، شهر ها و بازی های اردویی و... دارد که می بایست به همه بخش های آن پرداخت. بخش هایی که در صورت تحقق صحیح و درست آن ، اثرگذاری بسیار بیشتر می شود. اما آنچه باید به آن توجه کرد این است که به جهت مشکلات اجرایی و نیازمندی های مالی ، اردو را کم رنگ یا تعطیل نکنیم. می توان با اتوبوس بین شهری یا مترو یا دوچرخه به اردو رفت . می توان اردوگاه نداشت و طرحی خلاق و ماندگار اردویی اجرا نمود. همه ی امکانات موجود در شهر و روستا و اجتماع می تواند ما را در مسیر برگزاری اردوهای ماجرا محور یاری نماید. **باید تلاش نمود مربیان در سفرها و هجرت ها ، در طرح ها و ماجرا، در مشکلات و دشواری ها، در محدودیت ها و محرومیت ها، در تضادها و تعامل های اردویی درس های تربیتی را بیاموزند و مسیر درست زیستن در جامعه اسلامی را انتخاب کنند.**

